

**MIĘDZY NOWOMOWĄ A ETYKĄ
SŁOWA. W JAKI SPOSÓB MÓWCA
WPŁYWA NA EMOCJE I POSTAWY
ODBIORCÓW?**

**BEATA ZIELIŃSKA
TADEUSZ BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej poziom rozszerzony

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Dorota Dąbrowska
Bożena Świąch
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Między nowomową a etyką słowa. W jaki sposób mówca wpływa na emocje i postawy odbiorców?

Klasa / czas trwania zajęć/lekcji:

IV / 45 minut

Cele. Uczeń:

- porównuje treść przemówień;
- określa czas, w którym powstały teksty;
- wskazuje różnice pomiędzy tekstami;
- odczytuje nawiązania biblijne i historyczne;
- określa zastosowane przez mówców środki.

Metody/techniki/formy pracy:

- problemowa;
- interpretacja porównawcza;
- praca z tekstem;
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- przemówienie Wojciecha Jaruzelskiego 13 grudnia 1981 roku;
- Homilia Jana Pawła II wygłoszona na placu Zwycięstwa w Warszawie 2 czerwca 1979 roku;
- film z przemówieniem Wojciecha Jaruzelskiego 13 grudnia 1981 roku;
- film z homilią Jana Pawła II.

Opis przebiegu lekcji:

Część wstępna:

Rozmowa z uczniami na temat sytuacji politycznej w Polsce na przełomie lat 70. i 80.

Część właściwa:

1. Podział na grupy. Rozdanie tekstów przemówień.
2. Praca w grupach – odczytanie przemówień i określenie nawiązań biblijnych, odczytanie ich metaforycznych znaczeń przesłania, środków retorycznych w Homilii oraz cech manipulacji w przemówieniu Jaruzelskiego.
3. Prezentacja efektów pracy grup – porównanie prac i uzupełnienie (komentarz nauczyciela).
4. Odczytanie obrazu Polski w obu przemówieniach – zwrócenie uwagi na różnice w sposobie obrazowania.

Część podsumowująca:

1. Zaprezentowanie fragmentów filmów z przemówieniami – wskazanie przez uczniów manipulacji w ujęciach kamery podczas Homilii Jana Pawła II oraz powagi przemówienia telewizyjnego.
2. Wskazanie cech nowomowy i wartości etycznych w przemówieniach.

Komentarz metodyczny:

Zastosowane w lekcji metody kształtują umiejętność pracy w grupie, która jest elementem ułatwiającym komunikację i wspólne dochodzenie do rozwiązania problemu, oraz formę prezentacji – ważne elementy na rynku pracy, również w kontekście etyki słowa. W lekcji kształcone są kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, cyfrowe. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, wykorzystać mocne strony ucznia, tworzyć atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń, dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia, np. w materiałach tekstowych powiększyć czcionkę, stosować zakreślenia, dostosować wymagania edukacyjne, stopień, np. wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu i udzielić wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską, stosować ocenianie kształtujące, wspierające ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a w których miejscach popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności.